

LBRIS

We know
books

GRIGORE CARTIANU

HAGI

Povestea celui mai mare fotbalist român din istorie

Ediția a 6-a

CUANTIO

București
2025

Cuvântul autorului Hagicianul	5
Prefață	
Ferice de noi că nu suntem celebri	8
Risc asumat	10
Capitolul 1 Vremuri de bejanie	11
Capitolul 2 Băiatul cu sacaia	20
Tarzan din Săcele	22
Gheasur	24
Basericu'	26
Colții-babii	29
Școlarul	31
Pe arșiță, la câmp	34
Camionul cu prelată	36
Capitolul 3 Nea Ioji	38
„Gool Iooordănescuu!”	39
4 aprilie 1975	41
Pitic în țara uriașilor	43
Tunarul	44
Capitolul 4 Vedetă la 11 ani	47
Omul cu mapa	48
„Viitorul Livciuc al Constanței”	50
Legitimația nr. 97.515	52
La Simeria	54
Gândaci pe pereți	56
14 ani, două luni și 8 zile	58
Suspendat pe termen nelimitat	60
Cu nisip în jambiere	63
Capitolul 5 Luceafărul	65
Scatoalce de la Mândoiu	67
Viața la cămin	70
Iașko	72
„Nea Balint”	73
La căpătâiul lui <i>papu</i>	76
Prin colbul Diviziei C	77

„Momient, tavařiști!”	78
Zidul Plângerii	81
Capitolul 6 Dezastru în Asia Centrală	83
„Ștampilele” lui Belo	86
Vicecampion național de juniori	90
„Nașul” a făcut rost de mâncare	92
Sudorii cu jambiere.....	94
Linguriță	95
În țara lui Kim.....	96
Capitolul 7 Inapt pentru fotbal	101
Pe prima scenă.....	104
Sechestrat în Dubai.....	106
Mândria neamului Hagi	108
În chiloți, la marginea șoselei.....	111
Bodyguardul Costică Toma	117
Semnătură pentru Steaua.....	118
Inamicul Miliției	120
„Subsemnatul Hagi Gheorghe...”	124
Declarație	125
Declarație	125
Capitolul 8 Istanbul-București în vagonul de poștă	127
„Tinare, îți stă bine în alb-albastru!”	132
Trenul groazei.....	135
Patrula din Sibiu	137
Bere Radeberger	138
Juniorul zburător.....	140
Porțelan de Dorohoi	149
Vulpoiul Stroe	150
Operația reușită, pacientul mort	151
Fermierul olandez.....	155
Aghiotantul coanei Leana	157
Retrogradat în Divizia B	158
Elevul Hagi dintr-a doispea.....	162
Capitolul 9 O gară prea îndepărtată	166
Lucescu și Nicușor	170
Debut la Oslo	171
Primul-secretar.....	173

Capitolul 10 „Aici șeful sunt eu!”	176
Onor conducătorului iubit	176
Palinca lui Sandu Terheș	179
Debut în cupele europene	184
Maradona și Maradonel	186
Măcel în Regie	187
Un Bölöni negricios și cu mustață	192
Bratislava '83	195
Capitolul 11 La capătul pământului	199
Peste Amazon	201
Africa	201
În căutarea golului	202
Capitolul 12 Triumful lui Platini	209
Un supporter ciudat	210
Banii lui Chirață	212
Capitolul 13 / Omul care aduce golul	214
„Terminator“ la Buzău	217
Învingătorul lui Zenga	219
Doar Lung e mai sus	223
Capitolul 14 Lumini și umbre	224
Zacchini	225
Prinț și cerșetor	226
Revanșa copilului de minge	229
Golgheter la 20 de ani	230
Acasă, mereu acasă	231
Și acum mai tremură bara de pe „Wembley”	233
Mai ții minte, Stielike?	235
Câinii lui Ceaușescu	239
În camera lui Lucescu	242
Primul în țară, al 18-lea în lume	246
Capitolul 15 Bibeloul lui Nicușor	247
Hagi-Pițurcă 31-29	252
Ochelarii fumurii și pachetul de Kent	253
Blonda din ultimul rând	254
Minunatele condiții: 200 de dolari pe lună	255
Blestemul Cupei UEFA	257
Capitolul 16 Încorporarea	261

La Follonica.....	267
Golul de aur.....	268
Doamna Ema	270
„Ești dat dracu’, colonele!”	271
Moș Teacă	272
Capitolul 17 Șeful de trib.....	274
Bobu și studenții	276
Iartă-mă, frate Zoli!	278
Primul titlu, prima Cupă	279
Fuga-fuga, că se închide urna!	280
Tovarășu’ Vali	281
Cumpăr Hagî, ofer fabrică	283
Fiara dezlănțuită	284
„Stai cuminte, că ne împuşcă ăștia pe toți!”	286
S-a mai spulberat un vis	288
Din nou „number one”	289
Capitolul 18 Cei trei muschetari	290
Un spion numit Amer	291
Capitolul 19 O finală de pomină.....	293
Licitație cu un cioban.....	295
Ghetele lui Lucescu.....	296
„Ieșiți afară, eu răspund!”	298
Pacientul Puiu de la „9”	302
Codiță	303
Toamna de la Praga	305
Vardinoiannis și Tapie.....	307
Inima lui Mateianu	308
Plimbările de la Băneasa	309
Cadoul de la Adidas	310
Egal cu Van Basten	312
Dezertorul Belo	314
Capitolul 20 Prizonierul de pe „Nou Camp”	316
Andone disidentul.....	318
O lecție pentru Tanju Çolak.....	320
Cele două penaltyuri de la Cluj.....	322
Uraganul AC Milan	323
Premiul Bravo	325

Giovanni.....	326
Capitolul 21 După 20 de ani.....	328
Diavolul Romario.....	329
Dolarii de la „Tolstoi“	332
Hăitașii de la Scornicești	334
Capitolul 22 „Oleeeee, ole, ole, ole, Ceaușeeeeescu nu mai e!” ..	338
Telefon de la Roxana	340
Aventurile lui Gică Popescu.....	341
Locul 7 pe planetă.....	343
Revelion sub amenințarea băii de sânge.....	344
Deținutul Iordănescu de la subsol.....	345
Capitolul 23 Frământări	347
„Ei sunt speranța că fotbalul nu va muri niciodată”	351
Știrea din „La Gazzetta dello Sport”	353
Nota 9 pentru magistru	354
Capitolul 24 Tricoul lui Diego	358
Lăcătuș, prietenul lui Dasaev	360
Milla și lămpașele din Piața Universității	361
„Hagi e Popescu, i romeni piu bravi”	363
Ah, Timofte.....	366
Capitolul 25 Doi ani pe „Bernabeu”.....	368
Profesorul.....	369
Aproape singur printre străini.....	371
Păzea, tăticu', aici ordine face Ricu!.....	376
Realul mătură tot.....	377
Penaltyul de la Sofia.....	379
Un gol cosmic.....	381
Mazilirea lui Antici	383
Caseta lui Dinu.....	384
Și tu, Lăcătuș?.....	385
5-0 în minutul 35!.....	387
Examenul de diplomă.....	388
Lacrimi în Canare	389
Capitolul 26 Mirajul Italiei	391
Accident la Valu lui Traian	396
„Al lavoro!”.....	398
Jucătorul etapei în „Il Calcio”.....	400

Avionul cu bucluc.....	401
Biciul lui Dubovsky.....	402
Barajul blestemat.....	404
Încotro?.....	405
Hello, Cardiff!	407
Cupa anglo-italiană.....	411
Salt spre Serie A.....	412
Capitolul 27 Triumf în America	415
Adios, compañeros!	417
Accidentul elvețian	420
Autograf pentru Cobi Jones.....	421
Aaar-heeen-tina!.....	423
Uriășul Andersson	427
Capitolul 28 Barça lui Cruyff	430
Între Koeman și Stoicikov	431
Al doilea gol de la centrul terenului	435
Drumul spre infirmerie.....	437
Încă un start ratat	441
Un alt fel de Kosice	443
De la agonie la extaz. Și retur	444
Kira.....	445
Când alergă după trei iepuri.....	447
Capitolul 29 A obosit „Generația de Aur”?	450
Capitolul 30 Sultanul	454
Biletul pentru Mexic	455
Legea Hagi	457
Magnificul	459
Suferințele <i>manei</i> Chirața	462
Recordul lui Bodola	464
Ziua când nea Iancu s-a ridicat la Cer.....	466
Fulgerul de la Dublin	468
„Nea Mircea a dat-o în bară!”	471
Din nou campioni	474
Capitolul 31 Ultimul cartuș?	476
„Blondinele” de la Bordeaux.....	478
Retragerea căpitanului	481
Capitolul 32 Se mai răzgândesc și zeii	483

„De aici nu mai ieșiți vii!”	484
Ianis.....	486
Idolul lui Oçalan	487
Trăsnetul de la Izmir	489
Moartea unui înger	489
Al doilea debut în națională.....	492
Clonați-l pe Hagi!.....	494
Cutremur în Turcia	497
A șasea calificare	499
Balastul Pițurcă.....	500
Viraj spre Cupa UEFA	502
Intrarea în legendă	504
Stadionul „Gheorghe Hagi”	507
Galata intră în istorie.....	510
Capitolul 33 Un vis înecat în lacrimi	513
Chistul de sub genunchi	514
Pelerinaj la Cotroceni	515
Remiză cu moș Matthäus	517
Minutul 94 și 10 secunde.....	518
La pește, Mister Keegan!	520
Acea bară blestemată.....	523
Capitolul 34 Ultimul gol, ultimul suspin	527
Amenințare cu bombă	532
A doua Supercupă.....	535
În Giulești	537
Înger și demon	538
Incidentu de la Glasgow	541
Fanfară pentru băiatul din Săcele	542
39 de grade.....	543
Schumacher al fotbalului.....	545
Fotbalistul secolului.....	548
În Munții Kurdistanului	551
Marea criză din februarie	553
Vânătorul de fluturi	555
Furia.....	557
Sfârșit trist pe „Bernabeu”	561
Gala Hagi	562

Totul are un sfârșit.....	567
Capitolul 35 În marile catedrale ale fotbalului.....	571
„Criscui tu unâ fumealji di Armânj...”	572
Recunoștință	573
Capitolul 36 Antrenorul Hagi și buturuga Slovenia	576
Barajul de coșmar	578
Capitolul 37 Chemarea Galatei	580
„Dacă ați căutat o marionetă, v-ați înșelat!”	580
Două escale scurte: Timișoara și Steaua	582
Pleacă Rijkaard, vine Hagi.....	583
Capitolul 38 Un titlu cu Viitorul, altul cu Farul!.....	586
Capitolul 39 Campanii slabe în cupele europene	589
Prețul vânzării de jucători: ratarea campaniilor europene.....	590
Voci care contează	591
Capitolul 40 Academia Hagi.....	592
Ianiș Hagi, Răzvan Marin, Drăguș, Mitriță, Coman, Tănase, Borza, Louis Munteanu... ..	596
Cumpăna din 2010: „Venise criza și nimeni nu mai cumpăra jucători din Liga 2. «Dacă vrei să vinzi, trebuie să urci în Liga 1! »”	597
9 „copii ai lui Hagi” în campania Euro 2024, 5 la turneul final.....	600
Echipele de juniori ale Academiei Hagi domină fotbalul intern	601
Palmaresul Academiei Hagi	602
Academia Hagi, oferită ca exemplu la Congresul FIFA	603
Statistică.....	604

Vremuri de bejanie

Într-o dimineată mohorâtă din toamna anului 1932, pe o uliță prăfuită din marginea Kavalei, orașel situat în nordul Greciei, stăteau aliniate douăzeci de căruțe. La fiecare erau înhămați câte doi cai. Prin câteva curți, oamenii se agitau nervoși, adunând în trocul căruțelor, sub coviltir, tot ce le putea fi de folosință la un drum lung, pe care nu-l mai făcuseră niciodată. Oamenii aceia erau machedoni sau aromâni, iar graba cu care își încărcau în căruțe agoniseala de o viață însemna că pentru ei acolo nu mai era de trai.

Două căruțe din convoi erau ale familiei Hagi, în ele fuseseră îngrămădite haine și pături groase, tigăi de tablă și oale de lut, toporiști ascuțiți și butoaie cu brânză. Înainte de a porni la drum, Gheorghe și Sultana Hagi au mai aruncat o privire înspre căsuța pe care o lăsau în urmă. Acolo, unde ulița se curba ca spinarea unui moșneag, trăiseră părinții, bunicii, străbunicii lor.

Kavala era un port important în nordul Mării Egee, unde francezii aveau stabilimente comerciale încă din 1771. Era o regiune bogată, locuitorii săi ocupându-se mai ales cu păstoritul și comerțul. Poetul Dimitrie Bolintineanu, în „Macedonele” sale, le-a cântat pe aromâncele din Kavala, „vestite muncitoare, oneste și cutezătoare”.

În veacurile trecute, la aromâni purtau numele de Hagi doar cei care mergeau în pelerinaj la Muntele Sfânt. Deoarece drumul până la Ierusalim era foarte lung și primejdios, aromânii care plecau spre Muntele Sfânt și se întorceau nevătămați erau primiți cu mult fast,

fiind respectați toată viața. La numele pe care îl purtau li se adăuga și cel de Hagî – care derivă de la cuvântul aromânesc „hăgilăchi”, în traducere „pelerinaj”. Pentru machedoni, „hagi” sau „hagiu” avea înțelesul de „vrednic de laudă”.

Așadar, Iancu Hagî s-a născut într-o familie în care unul dintre străbuni a fost la Muntele Sfânt. Odată cu trecerea timpului s-a pierdut numele pe care îl aveau cei din această veche familie, rămânând doar cel de Hagî.

Când huruitul greu al căruțelor anunța plecarea în pribegie, Kavala abia se trezea la viață. Doar negustorii cei mai vrednici apucaseră să-și lase jos obloanele, expunându-și marfa și ademenindu-i pe trecătorii matinali. La ora aceea, treji erau mai ales vânzătorii de pește.

Convoiul machedonilor urmă ulicioara până la liziera pădurii, apoi se înscrise pe un drumeag ceva mai larg, care urca șerpuit spre creasta unui deal. După un ceas de mers, căruțele se opriră în fața unei stâne, iar câțiva bărbați se îndreptară spre țarcul imens în care se agitau, speriate, vreo trei mii de oi. Bărbații dădură drumul oilor, la fel caprelor și măgarilor, apoi mână ră dobitoacele spre drumeagul ce ducea spre miazănoapte. Câțiva vlăjgani, mergând călare, încadrară turma pe toate părțile. Înainte de a da semnalul de plecare, Gheorghe Hagî se propti în mijlocul drumului, cu picioarele înfipțe în țărână, înalță pumnul spre cer și, privind în urmă, către Kavala, slobozi un blestem de moarte. Pe cei ce-l alungaseră din casă, de pe pământurile sale, îi lăsa să-i judece Dumnezeu.

Drumul a fost lung și plin de peripeții. Hotărâți să ajungă în Cadrilater, partea cea mai sudică a României – unde guvernul liberal al lui Ionel I.C. Brătianu le promisese loc de casă și câte 10, 20 sau chiar 30 de hectare de pământ, în funcție de mărimea familiei –, machedonii au pribegit două săptămâni. Ziua mergeau, iar noaptea făceau foc de tabără, să se încălzească și să sperie lupii ce dădeau târcoale turmei. Mai întâi au urcat și au coborât nenumărate dealuri, depărtându-se de țărmul Mării Egee și lăsând pe stânga lanțul Munților Rodopi.

Apoi, în Bulgaria, au parcurs o zonă de șes, pentru ca în ultima parte a aventurii lor să traverseze un șir de păduri întunecoase. Oamenii erau epuizați, caii la fel, iar oile mureau pe capete. Nici ploaia nu le dădea pace – o ploaie mărunță, rece, care le pătrundea în oase. Bieții oameni mai aveau un motiv să fie cu băgare de seamă: în orice moment puteau fi atacați, întrucât prin codru mișunau numeroase bande de tâlhari.

În plus față de tovarășii săi de pribegie, Gheorghe Hagi mai avea și grija nevestei. Sultana era însărcinată în trei luni, iar Gheorghe nici nu voia să audă că ar putea pierde copilul. Omul îi făcuse nevestei sale culcuș pe un morman de haine, dar căruța o scutura ori de câte ori vreo roată se afunda într-o groapă ori încăleca un bolovan.

Pe la sfârșitul lui septembrie, convoiul a trecut granița bulgară, intrând în Regatul României. După încă o zi de mers, a ajuns într-un sat ascuns între dealuri, pe nume Cainargeaua Mare. Găsind loc de casă și pășuni pentru oi, machedonii au hotărât să rămână pe loc, să-și dureze case și să înceapă o viață nouă.

Șase luni mai târziu, pe 1 aprilie 1933, Sultana Hagi a născut un băiețel, căruia i-a zis Ianis, dar pe care notarul Primăriei l-a înregistrat cu numele românesc, Iancu.

Tot pe 1 aprilie 1933, într-o altă familie de aromâni din Cainargeaua Mare, un bondocel de fetiță, pe nume Chirața, primea în dar o coroniță ca un curcubeu. Tatăl ei, Tănase Mega, venind de la pădure, i-o împletise din flori de câmp, pentru că în acea zi mezina familiei împlinea doi ani. Chirața era al patrulea copil al soților Tănase și Elena Mega, ceilalți trei fiind doi băieți, Dincă și Stere, și o fată, Zoia. Cu toții se născuseră în Grecia, la Kavala, de unde plecaseră în pribegie în primăvara anului 1932, când Chirața avea un an. Deși familiile Hagi și Mega locuiseră destul de aproape una de alta, în mahalaua Soho din Kavala, ele nu s-au cunoscut înainte de a se stabili în Cainargeaua Mare.

Dar de ce plecaseră aromânii în pribegie? Ce-i speriasse atât de tare, încât să-și abandoneze gospodăriile din nordul Greciei și, traversând Bulgaria, să se stabilească în Cadrilaterul românesc?

Pentru a răspunde corect la aceste întrebări, vom face o incursiune în istoria acestui popor fără țară.

Încă de acum 2.700 de ani, populația tracică de la sud de Dunăre s-a organizat într-un stat, condus de regi și de prinți. Statul se numea Macedonia, iar apogeul dezvoltării sale s-a înregistrat în timpul domniei lui Alexandru Macedon (336–323 înainte de Hristos).

În anul 160 î.Hr., Imperiul Roman, aflat în plină expansiune, și-a propus să cucerească teritoriile balcanice locuite de tracii sudici. 12 ani mai târziu, Macedonia devenea provincie romană. Au urmat peste două milenii de dominație, sub trei imperii: roman (148 î.Hr.–510), bizantin (510–1453) și otoman (1453–1913).

Din punct de vedere etnic, aromânii au continuat să existe. La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, cea mai mare întindere ocupată de aromâni era regiunea Pindului, între Grecia și Albania. Numeroși erau și aromânii din teritoriul albanez de mai târziu, grămuștenii, fârșeroții, mucâchiarii, cât și cei de la Nicea, Moscopole, Pleasa, apoi cei așezați în triunghiul Ohrida-Crusova-Bitola.

Marea dramă a macedonenilor a început în 1913. Atunci, Macedonia, țară care tocmai fusese recunoscută de Imperiul Otoman, a dispărut complet de pe hartă, fiind împărțită între câteva state balcanice: Grecia, Serbia, Bulgaria și Albania. Aromânii s-au trezit aruncați în patru colțuri diferite, în patru țări care se aflau în relații tensionate. În funcție de noua lor țară, aromânii au devenit, peste noapte, dușmani între ei. În Primul Război Mondial au luptat în armatele statelor din care făceau parte.

Încet-încet, a dispărut și termenul de macedoneni, lăsând locul unor denumiri precum machedoni (machidoni) sau aromâni (armânji). Ei spun că nu au nicio legătură cu Macedonia actuală, născută prin pulverizarea fostei Iugoslavii federale. Un argument în favoarea acestei teorii este actuala repartitie a aromânilor în Peninsula Balcanică: 800.000 în Grecia (o șeptime din populație), 350.000 în Macedonia ex-iugoslavă, 300.000 în Albania, 200.000 în România, 100.000 în Bulgaria.

Pentru aromânii din Grecia, cel mai nenorocit an a fost 1923. Convocată pentru a găsi o cale de aplanare a sângerosului conflict dintre Turcia și Grecia, Conferința Internațională de Pace de la Lausanne a decis ca, pe lângă o modificare de frontieră, să aibă loc un masiv schimb de populație între cele două țări beligerante. Aproape un milion și jumătate de greci din Asia Mică, unde locuiau din Antichitate, de pe vremea lui Homer, au fost strămutați în Grecia. Pe de altă parte, 400.000 de turci au fost alungați din Grecia, stabilindu-se în Turcia. Paradoxal, cei mai afectați au fost aromânii din Grecia. Pentru a-i împroprietări pe cei un milion și jumătate de cetățeni repatriați din Turcia, guvernul de la Atena a dispus confiscarea pășunilor montane deținute de aromâni în nordul Greciei. Cum majoritatea aromânilor se ocupau cu creșterea oilor, ei se vedeau peste noapte amenințați cu ruina. Cohorte de nou-veniți se așezau în satele lor. Protejați de polițiști, repatriații se dedau la abuzuri de tot felul. Aromânilor le erau incendiate casele, violate femeile, confiscate averile. Statul grec asista nepăsător la acest surghiun, ba, mai mult, îl alimenta prin biruri tot mai mari puse pe spinarea crescătorilor de oi. În ținuturile nordice ale Greciei avea loc o deznaționalizare forțată.

În aceste condiții, aromânii și-au convocat congresul la Veria, în 1925. Atunci s-a decis migrarea masivă în Cadrilaterul românesc. Facilitățile oferite de guvernul român – 10 până la 30 de hectare de pământ, vatră de sat, scutire de impozite – au făcut ca în următorii ani să se stabilească în Dobrogea de Sud peste 40.000 de aromâni. Printre ei, familiile Hagi și Mega, care și-au durat gospodării în satul Cainargeaua Mare. În urma emigrării, vestite așezări de aromâni – Veria, Perivole, Avalela, Seres, Kavala, Drama – au fost ocupate de populația grecească.

Dar nenorocirile aromânilor nu s-au oprit aici. Când abia apucaseră bieții oameni să prindă cât de cât rădăcini, a izbucnit Al Doilea Război Mondial. Pe 7 septembrie 1940, la Craiova, România a fost nevoită să semneze Tratatul cu Bulgaria, în care s-a prevăzut cedarea către vecinii din sud a celor două județe din

Cadrilater: Durostor (Silistra de azi) și Caliacra. Respectiva zonă urma să fie populată masiv cu bulgari. În acea toamnă a anului 1940, 130.000 de cetățeni români au părăsit Cadrilaterul. Oierii veniți din Mărginimea Sibiului (atrași și ei de facilitățile oferite în sudul Dobrogei de guvernele anilor '20) s-au întors în Țara Făgărașului. Aromânii, în schimb, nu mai aveau unde să se întoarcă. Atunci ei au apucat-o încă o dată spre nord, dar nu s-au depărtat prea mult de țărmul mării. Majoritatea s-au stabilit în Dobrogea actuală, sporind sate deja existente sau durând altele noi. Ca și în precedenta lor migrație, au căutat terenuri bune de pășunat, pentru că la asta se pricepeau cel mai bine: la oierit.

Când au plecat din nou în pribegie, Chirața Mega avea 9 ani, iar Iancu Hagi – 7. Părinții lor au căutat pământ și loc de casă în satele județului Constanța, dar acestea, fiind mai apropiate de Cadrilater, erau suprapopulate. Atunci, într-un convoi de câteva zeci de căruțe, ei au mai mers două zile spre nord, stabilindu-se într-un sat din Tulcea, pe nume Hagilarea (actualul Lăstuni). S-au apucat oamenii să strângă materiale pentru a-și face case, dar cum migrația nu se sfârșea, în câteva luni, satul a devenit neîncăpător. Pășunile erau insuficiente pentru atâtea oi, mai ales când ploaia transforma câmpiile joase în bălți. Viața devenind tot mai grea, câteva familii de aromâni au făcut cale-ntoarsă spre sud, în primăvara anului 1941, așezându-se în Săcele, un sat situat la 35 de kilometri de orașul Constanța. Printre acestea, independente una de alta, familiile Hagi și Mega.

Primul lucru pe care l-au făcut cei nou-veniți în Săcele a fost să-și ridice case. Gheorghe Hagi, tatăl lui Iancu, și-a ales un loc în partea „de sus” a satului, pe o pantă domoală, străbătută de un fir de apă. Cum pârâul nu avea nume – românii din sat îi spuneau pur și simplu „pârâu” –, machedonii l-au botezat „Dereaua”, termen care desemna exact același lucru în fostul lor sat, Cainargeaua Mare. În curând, toții locuitorii din Săcele, inclusiv românii, aveau să-i zică pârâului „Dereaua”. Nu știau exact ce înseamnă, dar important era că-i găsiseră un nume.

Gheorghe și Sultana Hagi – care între timp îi dăruiseră lui Iancu o soră, Maria, și un frate, Stelică – au fost împroprietăriți cu 10 hectare

de pământ, de pe nesfârșitele câmpuri fără stăpân. Ei au continuat să crească oi, pentru că asta făceau dintotdeauna. Erau vremuri grele, de război, iar ei trebuiau să dea de mâncare la trei copii. Capul familiei avea o vorbă: „Bă, ascultați-mă pe mine: de bine, de rău, oaia nu te lasă să mori de foame”. Așa, cu brânză, cu lapte și cu zer, și-a crescut copiii. Erau vremuri grele, pentru că după război a urmat foametea. S-a pus o secetă mare, iar grânele României, atâtea câte erau, plecau în URSS, ca despăgubiri de război. Plecau grânele, dar și carnea, și petrolul, și tot ce le era rușilor de folos. Într-o vreme când aproape toată populația României era înfometată, Iancu și frații săi n-au simțit ce înseamnă să ți se lipească stomacul de șira spinării. Tatăl lor, crescătorul de oi, avea întotdeauna o bucată de brânză pe care să le-o pună pe masă. Ba mai mult, câteodată mai și vindea, să facă rost de bani pentru haine și pentru alte lucruri trebuincioase. Gheorghe Hagi a reușit chiar să strângă niște bani, cu care a cumpărat materiale să-și ridice o căsuță. Inflația zădărnicea însă orice efort, creșteau prețurile de trei ori pe zi, astfel încât bietul om abia a putut să ridice un fel de bordei, cu pereți de chirpici și acoperiș de șindrilă.

Câteva ani mai târziu, Iancu Hagi nu mai era un flăcău, ci un bărbat în toată firea. Îi plăceau munca, dar și vorba. Gura satului i-a găsit și o poreclă – Palavra – care tocmai asta exprima: plăcerea lui de a pâlăvrăgi. Maică-sa îl mai repezea câteodată: „Ho, mă, ho, ce, ai limbariță?”.

În 1950, Iancu și-a pus în cap să-și construiască o casă adevărată, după care să se însoare. Îi picase cu tronc o fată frumoasă și cu vorbă domoală, pe care la horele machedonești n-o scăpa din ochi. Era Chirața Mega, cea născută în aceeași zi cu el, 1 aprilie, dar cu doi ani mai devreme. Chirața Mega, fetița alături de care copilărise la Cainargeaua Mare, Hagilarea și apoi Săcele.

Iancu a trudit din greu, a strâns ceva bani și s-a apucat de treabă. Și-a mobilizat vreo trei prieteni, a săpat șanțuri, a făcut rost de piatră de munte, a zidit fundația. Apoi a adus de la câmp câteva căruțe de pământ galben, argilos, l-a amestecat cu apă și cu paie, l-a frământat și l-a pus să se usuce la soare, în bucăți paralelipipedice. După trei săptămâni de muncă, avea deja suficiente cărămizi să-și ridice casa.

Tot el, cu mâna lui, a înălțat zidurile pentru două camere. Nu erau din cărămizi arse, de fabrică, dar pe atunci, în satele Dobrogei, aproape toate casele se făceau din acel amestec, lut cu paie, numit chirpici.

Cu banii strânși, Iancu și-a cumpărat grinzi și țiglă pentru acoperiș. Spre sfârșitul toamnei, casa era gata. Apoi, Iancu a dăruat bordeiul construit de părinții săi, pe care i-a mutat într-una dintre cele două camere ale noii clădiri.

În 1951, Iancu Hagi s-a însurat cu Chirața Mega. Nunta au făcut-o în decembrie, de Sf. Nicolae. Nașii au venit cu trenul de la Hagilarea, iar de la gară au fost luați cu căruța, pentru că în vremea aceea la Săcele nu existau mașini.

În luna mai a anului 1954, Iancu a fost încorporat în armată. Rămasă acasă, soția lui era însărcinată în 7 luni. Pe 24 iulie 1954, Chirața a născut primul copil – o fetiță botezată Sultana, la fel ca mama lui Iancu. Repartizat la o unitate de grăniceri, acesta n-a primit nicio permisie în cei 2 ani și 4 luni cât a durat stagiul militar. În septembrie 1956, când s-a întors acasă, Iancu a găsit o fetiță de doi ani și două luni, care s-a speriat de el ca de un străin. A fost nevoie de câteva săptămâni pentru ca fetița să accepte să-i spună tata.

Următorul copil al soților Hagi a fost un băiat, care a primit numele Gheorghe, precum tatăl lui Iancu. Bucuria n-a ținut însă mult, pentru că la 9 luni copilul a murit. Atunci a fost mare tristețe în casa familiei Hagi. La aromâni, un băiat e ceva cu totul deosebit, întrucât poartă cu el speranța părinților în a-și proteja bătrânețile și în a-și menține neamul.

În anul 1962 s-a născut încă o fetiță, Elena. Dar cea mai mare bucurie a fost trăită de familia Hagi în noaptea de 4 spre 5 februarie 1965. O noapte geroasă, în care zăpada, spulberată de un vânt turbat, biciuia ferestrele casei. Când pe Chirața au apucat-o durerile facerii, Iancu a dat fuga la moașa satului, o machidoancă trecută de 80 de ani, care locuia în apropiere. Numele ei era Chirața Terzi, dar toată lumea îi zicea Baba. Chiraței Hagi, căreia îi moșise și primii trei copii, îi venea un fel de mătușă. De fapt, Baba moșise aproape tot satul. Dintre oamenii ce trăiau în Săcele, puțini erau cei pe care bătrâna Terzi nu-i asistase la naștere.

Atunci, pe 5 februarie 1965, puțin după ora 1:00, în crucea nopții, a venit pe lume un băiețel care, ca și fratele său dispărut, a primit numele Gheorghe. Când au hotărât asta, Iancu și Chirața au trecut peste o vorbă din bătrâni, conform căreia un copil nu trebuie să poarte același nume cu un frate mort, pentru că va avea aceeași soartă. Dorința de a nu pierde din familie numele Gheorghe, cel purtat de bunicul din partea tatălui, a fost pentru Iancu Hagi mai mare decât spaima de a înfrunța o tradiție care venea din negura timpului.

Nașterea copilului n-a fost una obișnuită. Mezinul familiei Hagi a venit pe lume învelit „în cămașă” – cum se spune la țară –, adică în placentă. El a fost curățat de Baba, care, știind cât de rare sunt astfel de cazuri, a făcut o predicție: „Băiatul acesta va avea parte de multă bogăție. Va fi om mare și va sta pe un munte de bani”. Iancu și Chirața s-au bucurat să audă asemenea vorbe, dar în acele clipe, crezând că fuseseră spuse doar pentru încurajare, nu le-au acordat atenție. Peste ani aveau să-și dea seama că Baba avusese dreptate.

Băiatul cu sacaua

Încă de când era cât un ghemotoc, băiatului lui Iancu Hagi i s-a spus *Gica*, varianta machedonească a numelui Gică, diminutivul lui Gheorghe. Așa îl strigau și surorile, și părinții, și bunicii. Numai vecinii i-au zis „*a lu' Palavra*”. De altfel, după naștere, în camera Chiraței a fost un adevărat pelerinaj. Veneau babele buluc, să vadă ce copil are *Palavra*. Erau toate din neamul machedonilor – și Elena Danti, și Vangherița Gârbă, și Joița Gurahan...

Gica a monopolizat atenția întregii familii. Bătrâna Sultana îl înfășura în scutece groase și îl lega fedeleș, „să nu i se strâmbe picioarele”. Apoi, când a venit vara, l-a ținut mai mult pe afară, să-l vadă soarele, „să-i întărească oasele”. I-a făcut și un fel de hamac, din sfoară de cânepă, în curte, sub un gutui. Toamna, băiețelul ștregar a început să se deplaseze de colo-colo, „în patru labe”, iar înainte de Crăciun mergea deja în picioare. De mare folos i-au fost scaunele de lemn pe care i le înșira Sultana prin casă, îndemnându-l să alerge de la unul la altul.

Pe la sfârșitul anilor '60, familia Hagi mai avea vreo 40 de oi, o capră și un măgar. De toate astea se ocupa bătrânul Gheorghe. El le păștea, el le mulgea, iar primăvara tot el le tundea, cu niște foarfeci vechi, de tablă. Brânza o făcea, de regulă, nevasta lui, Sultana. De dimineața până seara, Iancu și Chirața trudeau la muncile câmpului – el, ca brigadier la *cooperativă*; ea, ca muncitoare zilieră. Cele 10 hectare primite în 1940 le fuseseră luate cu forța de comuniști, în '57, când cu